

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 lutego 2016 r.

Pozycja 128

POSTANOWIENIE

z dnia 22 października 2015 r.

Sygn. akt Ts 78/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Teresa Liszcz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

art. 394 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 45 ust. 1 w zw. z: art. 2, art. 31 ust. 3, art. 37 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 27 lutego 2015 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności art. 394 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.; dalej: k.p.c.) z art. 45 ust. 1 w zw. z: art. 2, art. 31 ust. 3, art. 37 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną sformułowano w związku z następującą sprawą. Pozwem z 1 czerwca 2011 r. skierowanym do Sądu Rejonowego w W. skarżący domagał się zapłaty 429,93 zł od Skarbu Państwa, reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w W. Postanowieniem z marca 2012 r. Sąd Rejonowy w W. przekazał rozpoznanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. Następnie Sąd Okręgowy w W. (dalej: Sąd Okręgowy w W.) oddalił powództwo skarżącego (wyrok z kwietnia 2013 r.). Skarżący wystąpił do Sądu Okręgowego w W. z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie mu odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem. Postanowieniem z kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił wniosek skarżącego, stwierdziwszy, że został on skierowany do niewłaściwego sądu – Sądu Okręgowego w W. zamiast Sądu Okręgowego w W. Oba sądy mają swoje siedziby pod tym samym adresem. Na to postanowienie skarżący złożył 4 maja 2013 r. zażalenie, które Sąd Apelacyjny w W. (dalej: Sąd Apelacyjny w W.) oddalił postanowieniem z grudnia 2013 r., doręczonym skarżącemu 27 grudnia 2013 r. Jednocześnie z zażaleniem skarżący złożył 4 maja 2013 r. do Sądu Okręgowego w W. wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku. Postanowieniem z maja 2013 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił wniosek skarżącego o przywrócenie terminu i odrzucił ponowny

wniosek skarżącego o sporządzenie uzasadnienia (jako złożony po terminie, który upłynął 12 kwietnia 2013 r.). Na to postanowienie skarżący ponownie złożył 17 czerwca 2013 r. zażalenie, które Sąd Apelacyjny w W. częściowo odrzucił a częściowo oddalił (postanowienie z grudnia 2013 r., doręczone skarżącemu 6 stycznia 2014 r.). Dnia 30 grudnia 2013 r. skarżący powtórnie wniósł o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku. Postanowieniem ze stycznia 2014 r., doręczonym skarżącemu 7 lutego 2014 r., Sąd Okręgowy w W. ponownie odrzucił wniosek skarżącego. Skarżący wniósł o sporządzenie pisemnego uzasadnienia postanowienia ze stycznia 2014 r. Postanowieniem z lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w W. odmówił skarżącemu sporządzenia uzasadnienia postanowienia. 11 marca 2014 r. skarżący złożył zażalenie na to postanowienie. Postanowieniem z września 2014 r., doręczonym skarżącemu 24 października 2014 r., Sąd Apelacyjny w W. oddalił zażalenie skarżącego. Postanowieniem z grudnia 2014 r. Sąd Apelacyjny w W. uzupełnił postanowienie z września 2014 r. w zakresie kosztów procesu.

Zdaniem skarżącego art. 394 § 1 k.p.c. narusza przysługujące mu prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) i powiązane z tym prawem zasady i prawa wynikające z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 37 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim „nie daje podstaw do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie odrzucenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku, a także w zakresie, w jakim nie daje podstaw do wniesienia zażalenia do sądu drugiej instancji na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku”. Jak podkreśla, „pomimo, że odrzucenie/oddalenie wniosku o przywrócenie terminu jest kwestią wypadkową, miała ona w [jego] przypadku (...) decydujące znaczenie dla możliwości zaskarżenia przez niego wyroku sądu pierwszej instancji. Rozstrzygnięcie w przedmiocie przywrócenia wniosku choć pozostaje poza zasadniczym nurtem sprawy rozpoznawanej przez sąd, dotyczy istotnych i gwarantowanych konstytucyjnie praw i wolności. W przypadku skarżącego rozstrzygnięcie kwestii »wypadkowej« i brak możliwości zweryfikowania tego orzeczenia przez sąd wyższej instancji, w istocie niekorzystnie ukształtowało jego sytuację prawną. (...) Skarżący podnosi więc zarzut pominięcia prawodawczego, które polega na zbyt wąskim określeniu zakresu zastosowania normy prawnej”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej jest przepis (norma prawna), na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o wolnościach lub prawach albo o obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji. Na etapie wstępnej kontroli Trybunał bada, czy skarga spełnia warunki formalne określone w art. 46-48 ustawy o TK, czy postawione w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne (art. 36 ust. 3 w zw. z art. 49 ustawy o TK), a także czy nie występuje okoliczność wskazana w art. 39 ust. 1 pkt 1 lub ust. 3 ustawy o TK.

Skarżący twierdzi, że art. 394 § 1 k.p.c. jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z: art. 2, art. 31 ust. 3, art. 37 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim „nie daje podstaw do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie odrzucenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku, a także w zakresie, w jakim nie daje podstaw do wniesienia zażalenia do sądu drugiej instancji na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku”. Jako ostateczne orzeczenie o swoich konstytucyjnych prawach skarżący wskazuje postanowienie Sadu Apelacyjnego w W. z września 2014 r., doręczone mu 24 października 2014 r.

Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy o TK skarga może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Przysługuje ona bowiem – w świetle art. 79 ust. 1 Konstytucji – dopiero wtedy, gdy sąd lub organ administracji publicznej ostatecznie orzekły o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

Trybunał zwraca uwagę na to, że skarżący kwestionuje brak zażalenia na „postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie odrzucenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku” oraz „postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku”. Jako ostateczne wskazuje dopiero postanowienie Sądu Apelacyjnego w W. z września 2014 r., oddalające zażalenie skarżącego na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z lutego 2014 r. w przedmiocie odmowy sporządzenia uzasadnienia postanowienia tego sądu z 15 stycznia 2014 r. (w którym Sąd Okręgowy w W. odrzucił ponowny wniosek skarżącego o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego sądu z kwietnia 2013 r.).

Jak ustalił jednak Trybunał, już postanowieniem z maja 2013 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił wniosek skarżącego o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego sądu z kwietnia 2013 r. Na to postanowienie skarżący złożył zażalenie, które – co wymaga podkreślenia – odrzucił Sąd Apelacyjny w W. postanowieniem z grudnia 2013 r., doręczonym skarżącemu 6 stycznia 2014 r. Z tym dniem rozpoczął się więc bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej w tej części, w której dotyczy ona pominięcia w art. 394 § 1 k.p.c. zażalenia na postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

Z kolei to postanowieniem ze stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił ponowny wniosek skarżącego o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z kwietnia 2013 r. Tego orzeczenia skarżący nie zakwestionował, nie złożył bowiem na nie zażalenia. W tym zakresie Trybunał stwierdza zatem, że skarga nie spełnia wymagania określonego w art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK, w konsekwencji również wynikającego z art. 46 ust. 1 ustawy o TK. Skarżący nie dysponuje bowiem ostatecznym orzeczeniem, w którym sąd odrzucił zażalenie na postanowienie ze stycznia 2014 r., doręczone skarżącemu 7 lutego 2014 r. Nie rozpoczął się więc także bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej.

Z tych przyczyn – w odniesieniu do zarzutu pominięcia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku – skardze należało odmówić nadania dalszego biegu (art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 ustawy o TK).

Wracając do sformułowanego w skardze zarzutu pominięcia w art. 394 § 1 k.p.c. możliwości zaskarżenia do sądu drugiej instancji postanowienia sądu pierwszej instancji o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia, Trybunał zauważa, że dopiero 4 listopada 2014 r. skarżący złożył w Sądzie Rejonowym w T. wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi konstytucyjnej. Tymczasem trzymiesięczny termin przewidziany dla skargi konstytucyjnej upłynął już 7 kwietnia 2014 r. (6 kwietnia 2014 r. wypadał bowiem w niedzielę). Złożenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie wstrzymało zatem biegu terminu, o którym mowa w art. 46 ust. 1 ustawy o TK. Bez znaczenia dla upływu tego terminu jest też to, że postanowieniem z grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy w T. – ustanowił skarżącemu pełnomocnika, którego następnie wskazała Okręgowa Rada Adwokacka w K. 9 grudnia 2014 r., a informację o wyznaczeniu adwokata otrzymał 18 grudnia 2014 r. (w zawiadomieniu z 9 grudnia 2014 r. zaistniała omyłka pisarska w nazwisku adwokata, która została sprostowana przez Okręgową Radę Adwokacką w K. w piśmie z 27 stycznia 2015 r.). Skoro termin do wniesienia skargi upłynął przed wystąpieniem przez skarżącego o pomoc prawną z urzędu, to nie mógł on ulec wstrzymaniu, o którym stanowi art. 48 ust. 2 ustawy o TK.

Tym samym również w przedstawionym zakresie skardze – ze względu na jej wniesienie po terminie – należało odmówić nadania dalszego biegu (art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK).

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.